

coòpolis

23/24
MEMORIA
D'ACTIVITATS

Cercle de Transició Ecosocial · Alimentació

ÍNDEX

01. INTRODUCCIÓ	5
1.1. Eixos de treball	6
a) Línia transversal - Transició ecosocial	6
b) Sobirania alimentària	7
1.2. Objectius	8
1.3. Entitats agregades	10
1.4. Resum d'actuacions	12
02. SERVEI DE MAPATGE I DIAGNOSI: BONES PRÀCTIQUES	15
03. SERVEI DE DIVULGACIÓ, SENSIBILITZACIÓ I GENERACIÓ DE CONEIXEMENT	19
3.1. Accions per a la creació de les diferents classes de cooperatives	20
a) Renaturalitzar la ciutat	20
b) Cuines comunitàries al barri de Roquetes	21
c) Entendre la revolta pagesa	21
d) Les comunitats hídriques i l'aprofitament de les aigües grises i pluvials: un repte urgent en temps de sequera	21
e) Intercanvi d'experiències, accions i recerca en alimentació sostenible, democràtica i sobirana	22
3.2. Sessions col·lectives i d'acompanyament expert individual	22
a) Pobles i Barris en Transició	22
3.3. Accions de sensibilització	23
a) Compostatge comunitari cirerers	23
b) Visita a FoodCoop	23
04. SERVEI DE FORMACIÓ PER A LA PROMOCIÓ, CREACIÓ I CONSOLIDACIÓ DE COOPERATIVES I PROJECTES D'ESS	24
4.1. Tallers de sensibilització o dinamització adreçada al teixit associatiu i a les empreses	25
a) Comunicar la transició ecològica I i II	25
b) L'abc del dret a l'alimentació culturalment adequada	26

c) Visita a l'ecosistema de turismESS de Barcelona	26
d) Fes de la teva cooperativa punta de llança	27
4.2. Tallers de sensibilització o dinamització adreçada a professionals que s'agrupen	28
a) Reunió relleu migrant i cadena alimentària	28
b) Cap a un consum agroecològic i feminista	29
c) Trobada de distribució agroecològica metropolitana	29
05. SERVEI D'ACOMPANYAMENT PER A LA CREACIÓ I CONSOLIDACIÓ DE COOPERATIVES I PROJECTES D'ESS	30
5.1. Campanya de difusió i comunicació	33
Campanya de comunicació : Utòpicament	33
5.1. Accions de Sensibilització o dinamització	34
Interseccions entre Ecofeminisme i ESS	34
06. CONCLUSIONS I LÍNIES DE CONTINUÏTAT	35

01

INTRODUCCIÓ

Davant els grans reptes socials i ambientals als quals cal fer front de forma urgent i a causa de la magnitud de la crisi ecosocial que estem vivint apostem per una Economia Social i Solidària forta i que sigui capaç de liderar processos de transició ecològica i crear xarxes de resiliència i resistència al col·lapse. Per això, el Cercle de Transició Ecosocial – alimentació i consum – té la voluntat de promoure i enfortir el cooperativisme per tal que sigui capaç de construir propostes que impulsin una transició ecològica justa. Ho fa promovent i acompanyant processos de transició ecològica a les organitzacions, comunitats i barris, principalment de la ciutat de Barcelona. I treballant per l'enfortiment i l'articulació de l'Economia Social i Solidària per la sobirania alimentària.

1.1. Eixos de treball

a) Línia transversal – Transició ecosocial

Es tracta d'una línia transversal del cercle que aborda la interacció entre Economia Social i Solidària i la transició ecològica. Fomenta no només la mirada ambiental sinó també el desplegament d'accions i la incorporació de canvis intencionats en consonància amb el moment actual de crisi ecosocial i la necessitat de canvis estructurals profunds. Per això, treballa l'impuls i acompanyament de processos de transició ecològica a diferents escales.

En primer lloc, es treballa a escala organitzacional, oferint acompanyaments i formacions per incorporar la dimensió ambiental dins de les organitzacions de l'Economia Social i Solidària, és a dir, per fer que siguin organitzacions més sostenibles. Es fa mitjançant l'acompanyament *Cooperatives en transició* amb la sessió *Fes de la teva cooperativa punta de llançament de la transició ecosocial* com a tret d'inici del procés de canvi.

L'escala de barri i comunitats es treballa mitjançant la metodologia de construcció d'escenaris de futur, i l'elaboració d'estratègies locals per a la transició ecosocial, així com la constitució d'espais de governança per acompanyar tals transformacions. Aquesta feina s'emmarca en el projecte Futurs (im)possibles que es desenvolupa des de Coòpolis conjuntament amb la Xarxa d'Economia Solidària (XES) i altres actors de l'ESS i moviments socials. Fruit d'aquesta feina conjunta enguany s'ha publicat *Guia per a l'impuls de la Transició*

Ecosocial des de l'ESS.

En aquest marc, també es promouen processos d'intercooperació o confluència amb altres agents socials, per tal de generar contextos favorables per impulsar processos de transició ecosocial.

Per últim, el cercle segueix treballant per ampliar l'imaginari compartit sobre la transició ecosocial i crisi ecològica, mitjançant formacions i accions divulgatives, que puguin activar i provocar processos de canvi, aquest any amb alguns tallers força com han estat les dues sessions sobre *Com comunicar la transició ecosocial* o la sessió sobre *Interseccions entre ecofeminisme i ESS*.

b) Sobirania alimentària

La línia estratègica per a la sobirania alimentària pretén fomentar i desplegar tot allò que ens és necessari per avançar en la consecució del dret de les persones i les comunitats a una alimentació sana, segura i de qualitat, que asseguri una producció, distribució i comercialització justa, tant per a les persones com pel medi ambient.

Per fomentar la transició agroecològica i la sobirania alimentària de la ciutat cal enfortir, escalar i democratitzar el consum agroecològic, crear estructures cooperatives de distribució i comercialització, reforçar l'agricultura urbana i periurbana, i fomentar la ruralització de la ciutat.

Des del cercle es parteix de la idea que per impulsar la sobirania alimentària des de la ciutat, cal construir estructures cooperatives i comunitàries, als barris, que permetin facilitar i democratitzar l'accés a una alimentació sana, saludable i justa per a les persones i pel medi ambient, i alhora, potenciar la pagesia i l'agricultura agroecològica des de la mirada ecofeminista i amb les aportacions de les economies diverses i migrants, per garantir el dret de totes les persones a l'alimentació i vida digna. Per això, des del Cercle, ens centrem a acompanyar i promoure processos d'intercooperació i creació de nous projectes cooperatius que d'una manera o d'una altra es relacionen amb la garantia d'aquest dret: ja sigui en la fase de producció, de distribució, de comercialització o de consum. Més en concret, treballem amb grups de consum, supermercats i botigues cooperatives, petit comerç, mercats municipals, mercats de pagès, obradors

compartits, xarxes de restauració i amb iniciatives de distribució agroecològica. Enguany s'ha començat a treballar conjuntament amb el cercle de migracions per veure en quines baules del procés alimentari podríem generar relleu i ocupació amb especial mirada i atenció cap al col·lectiu migrant. Fruit de les sessions de treball s'han establert ja les línies sobre les que començar a treballar en la propera anualitat.

Paral·lelament, també es desenvolupen accions orientades a la ruralització de la ciutat, i afavorint el diàleg amb la pagesia, en especial la situada en entorns agrícoles periurbans.

1.2. Objectius

- **OG1.** Promoure la transició ecosocial des de l'Economia Social i Solidària:
  - **OE1.1** Fomentar la creació d'iniciatives de l'ESS situades en el marc de l'ecologia i la sostenibilitat
  - **OE1.2** Incorporar la dimensió ambiental dins de les organitzacions de l'Economia Social i Solidària.
  - **OE1.3** Acompanyar i activar processos de transició ecosocial a escala comunitària i de barri.
  - **OE1.4** Articular el teixit de l'ESS i altres actors socials i polítics per crear accions conjuntes orientades a l'impuls d'una transició ecològica justa.
  - **OE1.5** Ampliar l'imaginari compartit sobre la transició ecosocial i la crisi ecològica, i situar el paper del cooperativisme i l'ESS en aquest context.
- **OG2.** Articular i enfortir el sector agroecològic de Barcelona mitjançant l'impuls i enfortiment d'estructures alimentàries locals cooperatives i comunitàries que promoguin la sobirania alimentària des dels barris.

- **OE2.1** Fomentar la creació, l'enfortiment i l'escalabilitat de projectes de comercialització agroecològica als barris.
- **OE2.2** Projectar, compartir i articular estratègies de distribució agroecològica a Barcelona.
- **OE2.3** Afavorir i acompanyar processos de mancomunació de serveis en l'àmbit de l'agroalimentació.
- **OE2.4** Promoure la digitalització i plataformització de les iniciatives de l'ESS del sector de l'alimentació agroecològica i el consum responsable
- **OE2.5** Mapejar i aproximar l'ESS al petit comerç local alimentari

Partint de les accions i objectius es resumeixen els objectius i eixos de l'annualitat del 2023-24, de la següent manera:

Subeixos	
Eix Transició Ecosocial	<ul style="list-style-type: none"> ● Incorporació de mirada ecosocial a les organitzacions (tallers, acompanyaments, guia, etc.) ● Activar processos de TE als barris i a escala comunitària ● Eines: comunicar la TE, ● Incorporar la mirada ecofeminista ⇒ treball conjunt

amb cercle economies feministes	
Eix Sobirania Alimentària	<ul style="list-style-type: none"> ● Grups de consum i supermercats cooperatius ● Distribució ● Infraestructures comunitàries ● Mercats municipals ● Relleu ⇒ treball conjunt amb cercle migracions

1.3. Entitats agregades

Espai Ambiental SCCL

És una cooperativa de treball sense ànim de lucre, fundada el 2004, que treballa per la transició ecològica urbana des d'una perspectiva ecofeminista i amb els valors de l'Economia Social i Solidària. Treballa entorn tres dimensions. Per una banda, impulsant i gestionant projectes d'educació per la sostenibilitat per a infants, joves i ciutadania en general. En segon terme treballa dinamitzant processos, espais i dispositius per enfortir el teixit de l'ESS des d'una perspectiva ecològica, i amb sectors estratègics com l'alimentació, el consum, els residus, etc. i per últim, acompanya comunitats en processos de transició en els seus territoris (barris, habitatges, etc.) mitjançant plans comunitaris i projectes participatius.

Opcions de Consum Responsable SCCL

Cooperativa integral de consum i serveis, que treballa per promoure el consum conscient en l'àmbit estatal i català des de 1996. L'activitat d'Opcions es desenvolupa en tres àmbits fonamentals: investigació i recerca entorn el consum responsable, amb la publicació del Quadern de manera bianual i amb la generació de contingut digital a la web ocptions.org; la promoció i foment del consum responsable tot fomentant el canvi en els patrons de consum, amb la plataforma de lazona.coop; i execució de campanyes comunicatives concretes sobre aspectes específics relacionats amb el consum. Tot això alhora que es dinamitza la generació de sinergies i dinàmiques d'intercooperació entre les seves sòcies de serveis.

FoodCoopBCN

Cooperativa de consumidores creada a finals del 2019 que ha portat el model dels supermercats cooperatius i participatius a la ciutat de Barcelona, promovent el consum d'una alimentació sostenible, justa i més assequible a la ciutat de Barcelona entre les persones sòcies que són propietàries i que també cooperen activament en el funcionament de l'establiment. Compta amb un local al centre de Barcelona en el que s'hi ofereix una gamma completa d'aliments bàsics

d'alimentació, neteja i higiene.

Agrupa actualment més de 400 persones sòcies i compta amb una extensa xarxa de relacions comercials i col·laboratives amb entitats de l'àmbit de l'alimentació i de l'economia social i solidària.

Arran de Terra

Cooperativa de treball associat sense ànim de lucre. Les membres d'Arran de terra compten amb una formació acadèmica interdisciplinària, que integra aportacions de les ciències naturals i les ciències socials, i amb una dilatada experiència laboral en recerca, divulgació, formació i dinamització d'iniciatives locals de Transició Agroecològica. Estem arrelades a diverses zones del país – la Garrotxa, la Conca de Barberà, la Selva, la Catalunya Central i l'Àrea Metropolitana de Barcelona – des de les que treballem arreu del territori català.

Compromeses amb promoure, a partir dels principis de l'Agroecologia i la Sobirania Alimentària, la transició cap a sistemes alimentaris i societats més justes i sostenibles. Per mitjà d'aquests processos locals de transició agroecològica, fomentem la producció ecològica i el consum de proximitat, la cohesió territorial i social, la justícia social i ambiental, i la conservació dels ecosistemes i els recursos naturals. D'aquesta manera, procurem donar resposta a alguns dels principals reptes als quals han de fer front actualment tant la pagesia com les societats locals en el seu conjunt.

Desvestint aliments // DIMMONS

Desvestint Aliments és una associació que ofereix continguts oberts que aborden des d'una visió artística i pedagògica temes relatius a l'acció política al món agroalimentari, des dels transgènics a la justícia social. La seva activitat se centra en el desenvolupament de tallers que conviden a la construcció i experimentació per part de la ciutadania d'un pensament crític amb relació als valors agroalimentaris i el consum responsable, i en el disseny i en la promoció de nous recursos didàctics, com el joc de (des)vestint aliments o l'audioguia (contes per a tota la família sobre malbaratament, justícia social, traçabilitat...).

El grup de recerca Dimmons forma part de l'Internet Interdisciplinary Institute de la

Universitat Oberta de Catalunya (UOC), un centre de recerca referent de l'àmbit de la societat de la informació i el coneixement. Les línies de recerca-acció de Dimmons estan focalitzades en el camp de la innovació socioeconòmica i de gènere i amb connexió amb la revolució digital i des d'una perspectiva feminista i procomú.

Dimmons lidera i participa de projectes competitiu de l'àmbit en l'àmbit local, nacional i internacional. Tracten que la recerca que fan informi i fomenti el canvi i la transformació socioeconòmica.

1.4. Resum d'actuacions

Servei de mapeig i diagnosi Eix	
BBPP Les Refardes	Sobirania Alimentària
BBPP Horta l'Africà	Sobirania Alimentària
BBPP Keras Buti	Sobirania Alimentària
BBPP Mercat de la Terra d'Slow Food	Sobirania Alimentària
BBPP Node Barcelonès - Llobregat (Eixarcolant)	Sobirania Alimentària
Servei de divulgació, sensibilització i generació de coneixement	Eix
Les comunitats hídriques i l'aprofitament d'aigües grises i pluvials	Transicions
Entendre la revolta pagesa	Sobirania Alimentària
Cuines comunitàries a Roquetes amb Som del Barri	Transicions
Renaturalitzar la ciutat	Transicions

Intercanvi d'experiències, accions i recerca en alimentació sostenible, democràtica i sobirana	Sobirania Alimentària
Innovació democràtica i desenvolupament local per la transició ecosocial	Transicions
Transicions populars als barris i pobles	Transicions
Compostatge comunitari cirerers	Transicions
Foodcoop - visita per a estudiants universitaris	Sobirania Alimentària
Servei de Formació per a la promoció, creació i consolidació de cooperatives i projectes d'ESS	Eix
Eines digitals per a la governança de l'ESS	Sobirania Alimentària
Comunicar la transició ecològica	Transicions
Comunicar la transició ecològica II	Transicions
L'abc del dret a l'alimentació culturalment adequada	Sobirania Alimentària
Visita a l'ecosistema de turismESS de Barcelona	Sobirania Alimentària
Fes de la teva cooperativa punta de llança	Transicions
Cap a un consum agroecològic i feminista	Sobirania Alimentària
Trobada Distribució Agroeco metropolitana	Sobirania Alimentària
Interseccions entre Ecofeminisme i ESS	Transicions

INDICADORS 2023—2024

395

participants

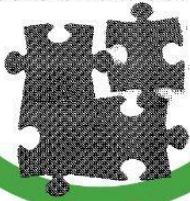
13

acompanyaments

7

Insercions laborals

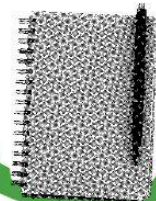
-

accions de
sensibilització

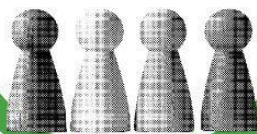
9

formacions

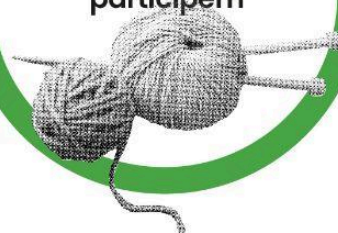
9

Activitats

-

Xarxes on
participem

02

SERVEI DE MAPATGE I DIAGNOSI: BONES PRÀCTIQUES

Aquest eix vol difondre aquelles iniciatives que poden servir d'inspiració a altres cooperatives. Per això hem entrevistat a cinc entitats que amb la seva activitat obren camí a noves formes de fer.

Enguany ens hem centrat en entitats que treballen en l'àmbit de l'alimentació però sota el paradigma de "culturalment adequada, és a dir, que tenint en compte l'equitat en els processos de transició agroecològica i amb una visió crítica i antiracista.

Bona Pràctica	Entitat	Descripció
Recuperació de biodiversitat cultivada i cultura, del nostre i d'altres territoris, amb llavors ECO fetes aquí	Les Refardes	Cooperativa sense ànim de lucre amb seu a Mura, a la comarca d'El Bages, dedicada a la recerca,obtenció i comercialització de llavors de varietats ecològiques locals, d'aquí i d'altres agroecosistemes del món, i ho fan en 18 finques repartides per Catalunya. A més, des de l'any 2003, fan prospecció etnobotànica, seguida d'una valoració agronòmica i organolèptica, és a dir de gust, textura, olor i color, per incorporar sempre noves varietats.
Producció i venda directa d'aliments de proximitat geogràfica i emocional	Horta l'Africà	Iniciativa dedicada a la producció ecològica i a la comercialització de proximitat d'hortalisses i fruites de temporada des del 2009, amb diferents horts a la comarca d'El Baix Llobregat i dins del Parc Agrari del Baix Llobregat. Cultiva aliments històricament presents a les hortes del Delta del Llobregat, però la seva especialitat i tret distintiu és el cultiu d'espècies i varietats al·lòctones, és a dir introduïdes des de diferents agroecosistemes i cultures alimentàries del món,oferint així un ampli ventall d'aliments.

Bona Pràctica	Entitat	Descripció
Un hort transfronterer per a enfortir les	Keras Buti	espai comunitari que vol apropar-se i nodrir-se del veïnat des d'una pràctica popular, comunitària i autogestionada, on també s'organitzen tallers i es
xarxes de suport mutu i els vincles culturals		facilita un espai de trobada, on compartir i posar al centre sabers diversos. Reivindiquen els vincles de les cultures rurals i pageses amb la cultura gitana, com a formes de vida anticapitalistes en resistència.
Un mercat de pagès amb perspectiva intercultural	Mercat de la Terra d'Slow Food	Mercat de pagès ubicat al Parc de les Tres Xemeneies, al Poble Sec. Cada dissabte al matí es poden trobar projectes pagesos del territori que ofereixen aliments ecològics, de temporada, de proximitat i artesanals. En paral·lel, s'organitzen activitats lúdiques i educatives que fan pedagogia de la filosofia <i>slow food</i> i sobre consum responsable, com per exemple xerrades, tallers, tastets, <i>showcookings</i> i una oferta gastronòmica, en un espai apte per a tots els públics.

Bona Pràctica	Entitat	Descripció
<p>Cuina silvestre i transfronterera: coneixement agroecològic migrant per a superar la crisi ecosocial.</p>	<p>Node Barcelonès - Llobregat (Eixarcolant)</p>	<p>Activitats d'accés lliure i oberta a tots els públics, on s'han intercanviat coneixements i vivències personals, llavors i la seva memòria biocultural. També s'han recopilat i sistematitzat a través de tècniques de prospecció etnobotànica i plasmat en un receptari transcultural que es pot consultar en línia. A l'agenda de l'any passat, s'han convocat més de 30 projeccions audiovisuals en el marc de la Mostra Itinerant de Cinema Etnobotànic, organitzada per Eixarcolant, amb documentals realitzats a altres continents que van posar sobre la taula les realitats d'altres agroecosistemes, l'impacte del colonialisme al camp i en l'alimentació de les persones, i les experiències de resistència de la població a través de l'agricultura local.</p>

03

**SERVEI DE DIVULGACIÓ,
SENSIBILITZACIÓ I
GENERACIÓ DE
CONEIXEMENT**

3.1. Accions per a la creació de les diferents classes de cooperatives

a) Renaturalitzar la ciutat

Taula organitzada en el marc de les jornades Plantem! Per uns barris verds i vius organitzades des de Veus per la sobirania alimentària.

La taula va servir per obrir el tema de la necessària renaturalització de les ciutats. La dinamització va anar a càrrec d'Opcions, que en el seu Quadern Confort tèrmic, com el generem en moments d'emergència climàtica, aborda el confort tèrmic en termes de benestar i justícia col·lectius en contraposició a la quimera del benestar

individual.

L'objectiu de la sessió era el d'obrir el debat entorn a tres temes:

- **Verd urbà i confort tèrmic:** de com la ciutat renaturalitzada esdevé una ciutat confortable i viva, capaç de garantir o de possibilitar la vida en els llargs períodes de calor que vivim i haurem de viure. Una ciutat amable amb la vida, que possibilita el necessari contacte amb la naturalesa que totes necessitem, etc.
- **Treball comunitari en el verd urbà:** a banda de les necessàries polítiques públiques que cal emprendre és imprescindible l'acció comunitària, no només per assumir i emprendre estratègies per aquesta renaturalització sinó funcionant com agent atent i vetllador de les polítiques que cal que es desenvolupin. Parlarem dels patis d'escoles com a potencials refugis climàtics
- **Salut i ciutat:** Impactes en la salut d'una ciutat desnaturalitzada i massificada i possibilitats i efectes de la renaturalització. Parlarem de l'efecte illa de calor, d'estratègies concretes de renaturalització, etc. i donarem algunes dades dels impactes. Parlarem de refugis i itineraris bioclimàtics

b) Cuines comunitàries al barri de Roquetes

Amb l'objectiu de fomentar la generació d'infraestructures per al foment de la sobirania alimentària als barris s'organitza, conjuntament amb Som Barri, una sessió informativa i de treball per analitzar les potencialitats de les cuines comunitàries i obradors compartits al barri de Roquetes.

c) Entendre la revolta pagesa

En ple alçament de la pagesia i just en el moment en què els tractors prenen els carrers, des del cercle organitzem una taula rodona per comprendre d'on sorgeix la mobilització pagesa.

Una taula rodona amb Vanesa Freixa, Ana Correro i Pino Delàs per donar context a la revolta pagesa i mirar d'entendre-la, contextualitzar-la, conèixer quines són les reivindicacions... i mirar de separar el gra de la palla, sobretot per veure com ens armem enfront la possible ofensiva de la ultradreta fent bandera del discurs. I identificar els ponts que cal mantenir i estendre per fer de la revolta pagesa i la transició ecològica un binomi indissociable.

d) Les comunitats hídriques i l'aprofitament de les aigües grises i pluvials: un repte urgent en temps de sequera

La preocupació pel context de sequera i escassetat que patim fa que propostes com els aprofitaments de les aigües grises i pluvials als edificis i equipaments prenguin més sentit que mai. Aquests aprofitaments poden arribar a reduir un 30% el consum d'aigua potable. Volem debatre amb el veïnat de Sants quines són les oportunitats i reptes per a la implementació de les Comunitats Hídriques a escala de comunitat de veïns i veïnes i barris. Aprofitarem la conversa per a presentar dos estudis recents que hem elaborat ESF, Societat Orgànica i CICrA que aporta llum als reptes normatius i tècnics de les Comunitats Hídriques.

e) Intercanvi d'experiències, accions i recerca en alimentació sostenible, democràtica i sobirana

Una sessió per conèixer l'experiència Francesa en tema de compres conjuntes. El grup visitant agrupava gent amb molta expertesa de solucions que van per davant de les que s'estan implementant al nostre entorn i pretenia conèixer i intercanviar coneixements i pràctiques amb projectes que estan desenvolupant-se en altres entorns europeus.

3.2. Sessions col·lectives i d'acompanyament expert individual

Pobles i Barris en Transició

Per una transició ecològica implementada des de la justícia social, és important concedir més lideratge, poder d'acció i de decisió a la societat civil, a la gent, per tal que puguin accelerar les transformacions necessàries en el marc d'un projecte de transició ecològica popular. És més que probable que el millor espai des d'on generar aquesta democràcia i lideratge popular sigui el petit territori, l'espai quotidià: el barri, el poble.

Aquesta jornada vol posar el focus en com podem generar processos de transició ecosocial en les que la democràcia tingui una centralitat, tant des de les institucions com des del carrer i d'autoorganització popular.

Al matí ens vam dedicar a les institucions i en com es poden implementar polítiques d'innovació democràtica i desenvolupament local per la transició ecosocial. A la tarda, ens vam preguntar de quina manera podem construir futur des de l'autoorganització popular, en base al cooperativisme, les comunitats i els moviments socials.

3.3. Accions de sensibilització

a) Compostatge comunitari cirerers

Sessió per explicar a les veïnes de la cooperativa d'habitatge Cirerers els pros i contres de la gestió d'una compostadora comunitària i quina és la seva proposta d'acompanyament i prendre consciència tant dels beneficis com dels compromisos que suposa la gestió d'una compostadora comunitària.

Va ser una sessió oberta a tota la comunitat, un espai per debatre i resoldre dubtes.

D'aquesta sessió la comunitat va decidir engegar una compostadora comunitària que ha acompanyat aquest cercle.

b) Visita a FoodCoop

Visita d'estudiants universitaris al supermercat cooperatiu FoodCoop per tal de conèixer de ben a prop aquest model i el funcionament diari de FoodCoop.

04

**SERVEI DE FORMACIÓ PER A
LA PROMOCIÓ, CREACIÓ I
CONSOLIDACIÓ DE
COOPERATIVES I PROJECTES
D'ESS**

4.1. Tallers de sensibilització o dinamització adreçada al teixit associatiu i a les empreses

a) Comunicar la transició ecològica I i II

Dues sessions, una de caire més teòric i l'altra marcadament pràctica. Les sessions responen a la necessitat de saber què necessitem comunicar la necessària transició ecosocial i de quina manera ho hem de fer per arribar al públic i generar reaccions. Va ser una jornada per comunicadores que en el seu dia a dia es veuen amb la necessitat de

comunicar l'emergència climàtica, la necessitat de transició ecosocial urgent, etc.

Els continguts que s'hi van treballar foren:

- Què comuniquem, l'emergència climàtica o la transició ecològica des de la necessitat de fer-la justa i democràtica
- Quina terminologia fem servir? La necessitat de comunicació planera
- Com ho comuniquem? Eines i estratègies per fer efectiu el nostre missatge
- Eines des del neuromàrqueting, els estudis sociològics, etc.
- Anàlisi de casos i campanyes d'èxit

b) L'abc del dret a l'alimentació culturalment adequada

Com podem incorporar criteris de diversitat a la producció i el consum alimentari? Com podem recentrar els sabers, pràctiques, experiències i necessitats alimentàries de les persones i cultures que es troben als marges del sistema alimentari? Com hi afavorim la participació real de les diversitats en el model d'alimentació sostenible que busquem?

En aquesta xerrada formativa vam conèixer els fonaments del 'Dret a l'Alimentació

Culturalment Adequada' amb les claus per a la seva aplicació des d'una perspectiva antropològica, crítica i antiracista. Es va reflexionar al voltant d'aquestes qüestions obtenint recursos enfocats a assegurar l'equitat en els processos de transició agroecològica, per caminar cap a models més responsables i inclusius. Va ser una sessió per entitats i persones que treballen en qualsevol àrea o fase del sector agroalimentari, i que participen d'estratègies i projectes per a assolir una cultura alimentària saludable i sostenible.

c) Visita a l'ecosistema de turismESS de Barcelona

En el marc de l'escola d'estiu organitzada per AlbaSud, es rep la visita d'un grup

d'estudiants interessats en cooperativisme i en la proposta entorn al turisme responsable i sostenible a la ciutat, així com també els diferents moviments i

articulacions ciutadanes organitzades que denuncien i confronten el model de turisme massiu i de ciutat turistificada.

d) Fes de la teva cooperativa punta de llança

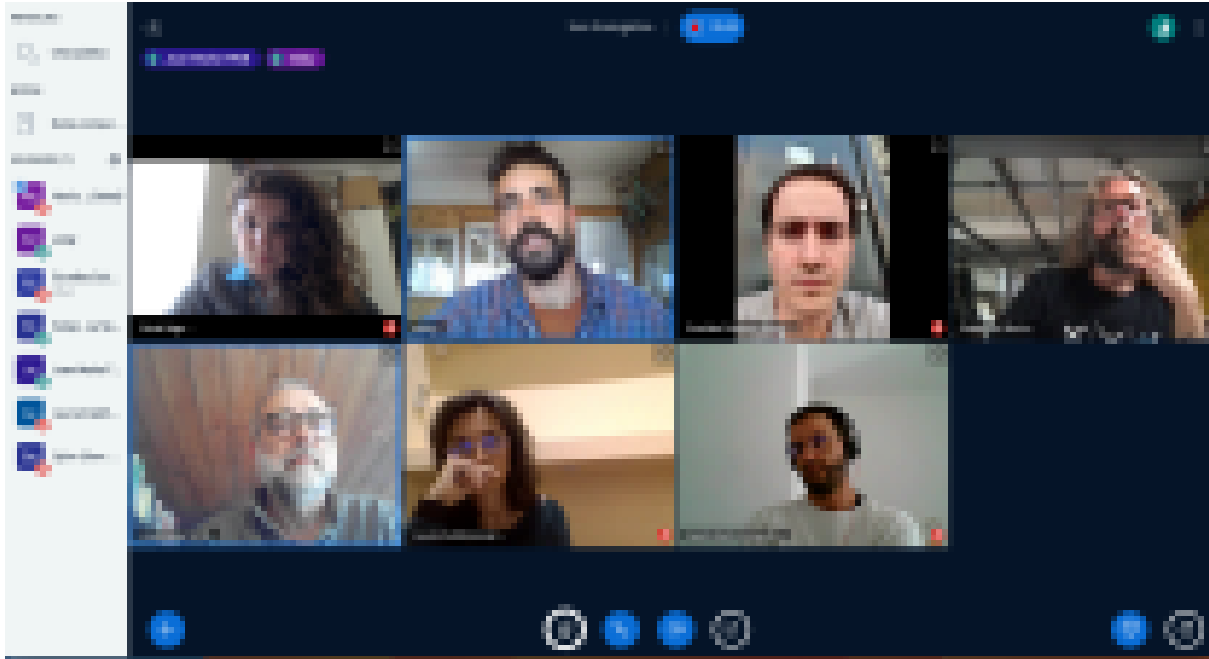
Com posem la transició ecosocial a l'agenda de les nostres organitzacions i incorporem des de ja canvis en la pràctica del dia a dia?

Aquest és un taller per posar la primera pedra en la conversió cap a una cooperativa en transició.

Es va aprofitar la sessió per presentar la Guia de l'ESS en transició, un document pràctic on les entitats i actors de l'ESS puguin recórrer per a inspirar-se i agafar idees a l'hora de ser subjectes actives de la Transició Ecosocial. Aquesta guia és un material que hem elaborat conjuntament des del cercle amb la XES.

e) Eines digitals per a la governança de l'ESS

Sessió de treball específica amb les persones que confirmen bona part de l'equip de Som Ecològica entorn a la plataforma Decidim. Es tracta d'aprofitar en el potencial que ofereix la plataforma de cara a aprofundir en la gestió democràtica dels projectes.

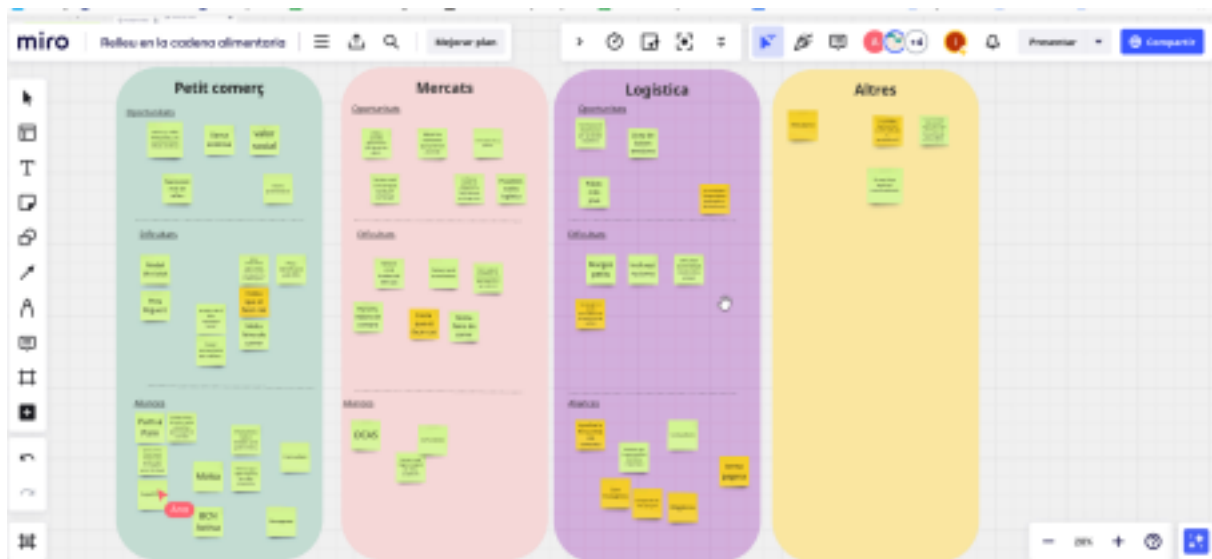
4.2. Tallers de sensibilització o dinamització adreçada a professionals que s'agrupen

a) Reunió relleu migrant i cadena alimentària

Des del cercle de transició ecosocial, agroecologia i consum de Coòpolis, des de fa un temps estem fent les primeres investigacions per iniciar una línia de treball que faciliti el relleu en les diferents baules de la cadena d'alimentació, especialment relleu agrari i relleu en parades de mercats municipals.

En una primera fase hem tingut reunions bilaterals amb diferents persones i projectes que treballen al sector. Ara, en segon fase, fem una reunió conjunta amb diferents persones d'entitats referents del sector, per tal de sumar la seva perspectiva i expertesa en una sessió preparatòria que ens ha de servir per

començar a estirar del fil i a traçar un pla de treball a desenvolupar durant els propers tres anys.

b) Cap a un consum agroecològic i feminista

Conscients que els grups i cooperatives de consum són espais de transformació social vinculats a la transició agroecològica, però sensibles també a altres variables com ara el gènere, proposem un espai per conèixer la nova eina d'autodiagnosi de la perspectiva feminista als grups i cooperatives de consum agroecològic, Sembrem Feminismes, desenvolupada per l'Aresta.

Després d'una primera part on es presentarà aquesta eina a través d'un taller interactiu, presentarem

breument les dades inicials de la diagnosi del sector, recollides a través d'enquestes. Aquest espai de trobada entre iniciatives de consum agroecològic busca donar peu a futures trobades de treball amb relació a la identificació i la resolució de problemàtiques comunes de manera col·lectiva.

c) Trobada de distribució agroecològica metropolitana

Aquesta sessió va tenir dos objectius principals, per una banda, socialitzar les línies de treball sobre distribució i comercialització agroecològica i, per l'altra, detectar els formats de serveis o impuls de projectes que es poden activar des d'Ateneus, Comunalitats, xarxes locals, pols cooperatius i altres agents implicats en aquesta qüestió de l'àrea metropolitana de Barcelona.

De les 12 entitats que vam participar, l'Ateneu Terres Gironines, Einateca, Comunalitat de Sants, van compartir les seves experiències concretes amb relació a l'impuls de projectes vinculats a la distribució agroecològica. Addicionalment, durant la jornada es va compartir una matriu d'anàlisi per identificar quines són les aportacions estratègiques que cada una de les entitats participants pugui aplicar a l'hora de treballar en aquest àmbit.

05

**SERVEI D'ACOMPANYAMENT
PER A LA CREACIÓ I
CONSOLIDACIÓ DE
COOPERATIVES I
PROJECTES D'ESS**

Des del cercle hem ofert un servei específic per fomentar i acompanyar la creació projectes d'ESS i alhora també per consolidar i enfortir aquells ja existents. Es tracta, en definitiva enfortir el teixit ja existent i, alhora, de fomentar-ne l'ampliació a través de l'acompanyament a projectes de l'àmbit de l'agroecologia i el consum.

A continuació un quadre resum dels acompanyaments realitzats des del cercle:

Projecte	Descripció del projecte
ODG	Xarxa de persones que, des de l'any 2000, elaborem anàlisi crítica del context i produïm coneixement per posar-lo al servei de la ciutadania i els moviments socials. Les nostres àrees de treball són al voltant de la justícia financera, la justícia climàtica, els béns comuns i els ecofeminismes.
AcTe Comunicació/Ecologistes	Un front comú de 350 moviments, col·lectius, organitzacions i persones que compartim l'ambició i el desig empènyer una transició ecosocial a Catalunya.
Cirerers	És un projecte de convivència autogestionat i basat en un funcionament assembleari que fomenta la cooperació i l'ajuda mútua. Volem teixir i recuperar xarxes que ens permetin una vida en comú més lliure de portes endins i de portes enfora.

Projecte	Descripció del projecte
Ambientalització al Bloc4BCN	Des del Bloc4BCN es construeix al desenvolupament i la transformació socioeconòmica de la ciutat de Barcelona i de tot el territori català a través de la sensibilització i promoció del cooperativisme, la incubació i acceleració de cooperatives, potenciant la intercooperació, la connexió local i internacional i l'aliança amb altres agents culturals, educatius i empresarials.
Àgora de la Terra	Cooperativa del Maresme, d'iniciativa social i sense ànim de lucre. Té com a objectiu l'impuls i el foment de l'agroecologia, la transició energètica i els valors de l'Economia Social i Solidària a totes les seves branques: difusió i sensibilització, recerca i educació, treball, consum, producció, cultura i cures. També es dedica a activitats de recerca i innovació.
Pee for free	App amb la localització de banys públics. L'objectiu inicial és facilitar la mobilitat de la gent gran, que tot sovint acaba optant per deixar de sortir de casa o restringir les seves sortides per por a no tenir a mà un bany quan el necessitin. Es tracta de fomentar una ciutat vellesa friendly.
Wheeling Barcelona	Projecte d'associació que fan rutes de senderisme accessible per a persones amb mobilitat reduïda, amb handbike per cadires de rodes.

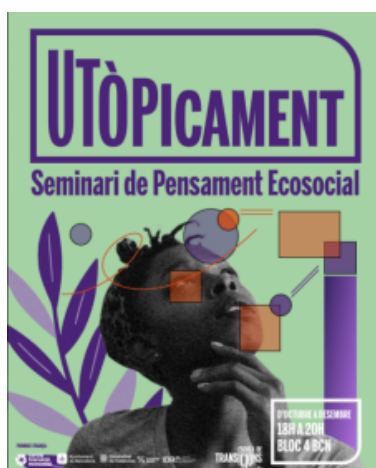
Projecte	Descripció del projecte
Associació juvenil pel desenvolupament tecnològic (We share)	Té com a objectiu promoure l'ús de la tecnologia i la innovació entre els joves, proporcionant eines per al desenvolupament de projectes tecnològics amb impacte social.
Perifèrica (Fundació Pare Manel)	Institució sense ànim de lucre, que desenvolupa i lidera projectes d'acció social i educativa. El nostre model d'acció realitza una atenció integral, que afavoreix la socialització i treballa per reduir les desigualtats d'oportunitats que pateixen molts dels nostres infants i joves.
Aethnic	Aethnic identifica la necessitat de transformar el model turístic actual per avançar cap a un altre que sigui responsable i sostenible i que a més, estigui alineat amb els ODS de l'ONU i compromès amb la Justícia Social.
La Drecera	Comunalitat del barri de Sarrià articulada al voltant d'un Comitè Activador format per 9 entitats, una assemblea comunal oberta a la participació de tothom i 6 eixos temàtics treballats en xarxes d'entitats, equipaments, serveis i ciutadania.
Difcoop	Projecte de cooperativa de treball de restauració pensada per a malalts oncològics i/o amb altres patologies, amb necessitats nutricionals específiques. Així com busca regularitzar la situació administrativa de persones sòcies que volen impulsar el projecte.

Projecte	Descripció del projecte
MEL	associació especialitzada en educació ambiental i justícia global. Els hi mou la visió d'un món sostenible, socialment cohesionat i ecofeminista. Treballen en Educació, Formació i Lleure. Volen transformar-se en una cooperativa

5.1. Campanya de difusió i comunicació

Campanya de comunicació : Utòpicament

Disseny i desenvolupament d'una pàgina web, així com materials gràfics i cartelleria, per a la difusió del seminari Utòpicament. Aquest esdeveniment té com a objectiu principal acostar els debats més urgents i actuals del pensament ecologista contemporani al sector de l'Economia Social i Solidària (ESS) i a la ciutadania en general. A través de ponències, tallers i activitats, el seminari fomenta la reflexió col·lectiva sobre els reptes ambientals globals i les possibles solucions des d'un enfocament ecosocial, contribuint

així a l'impuls d'una societat més justa i sostenible.

5.1. Accions de Sensibilització o dinamització

Interseccions entre Ecofeminisme i ESS

Sessió amb l'ecofeminista de referència Yayo Herrero. Ens ubicarem en el paradigma ecofeminista i sobretot com l'aplicació a les organitzacions, per prioritzar mirada ecologista i feminista i tinguin la mateixa centralitat que altres

aspectes com podrien ser la participació i democràcia.

06

CONCLUSIONS I LÍNIES DE CONTINUÏTAT

Per fomentar la creació d'iniciatives de l'Economia Social i Solidària (ESS) en el marc de l'ecologia i la sostenibilitat, i després de l'experiència recollida amb l'edició l'any passat de la formació "El Planter", enguany hem començat a treballar i a donar forma a l'acompanyament insígnia de cercle: el pla d'acció ecosocial. L'acompanyament s'inicia amb una primera sessió que té com objectiu sensibilitzar, posar una llavor inicial per obrir l'interès de l'organització cap a la transició ecosocial i a la incorporació de canvis en l'organització per prioritzar-la.

Amb l'objectiu d'articular el teixit de l'ESS amb altres actors socials i polítics per crear accions conjuntes orientades a impulsar una transició ecològica justa, hem continuat treballant estretament amb l'Assemblea Catalana per la Transició Ecosocial (acTe), que ens ha permès continuar posicionant l'ESS com agent clau en la transició ecològica i social que sí o sí hem de fer com a societat

Especialment exitoses van ser les dues sessions sobre com comunicar la Transició Ecosocial, la qual cosa ens mostra la necessitat que tenim de dotar-nos de coneixements i eines que ens permetin explicar no només allò que oferim des de les nostres organitzacions, sinó el tema sobre el qual moltes d'elles treballen (la crisi ecosocial), o el tema que emmarca la seva pràctica i actualitat tot i no treballar-hi directament. Pensem que l'èxit d'aquestes sessions va ser degut, en bona part, a què vam aconseguir sortir dels nostres cercles habituals i convidar persones expertes en comunicació que poc tenen a veure amb el cooperativisme i l'economia social i solidària.

Per tal de continuar estirant del fil que vam iniciar l'any passat sobre els processos de transició ecosocial que es donen arreu del territori vam celebrar la jornada "Pobles i barris en transició", que ens va permetre posar el focus en com podem generar processos de transició ecosocial en les que la democràcia tingui una centralitat, tant des de les institucions com des del carrer i d'autoorganització popular. Entenem que és urgent que les institucions es posin al servei de la transició ecosocial i que la política pública es posi al servei dels pobles i barris per anar cap a aquest nou paradigma ecosocial. Això però, requereix d'un replantejament profund i del desplegament no només de polítiques ambientals sinó de processos democràtics. Fer un cop d'ull a allò que ja existeix va ser propòsit fonamental d'aquesta jornada.

Aquesta anualitat hi ha hagut voluntat de treballar conjuntament amb altres cercles, per tal de pol·linitzar la sensibilitat ecològica i alhora deixar que aquesta s'atreuissi per altres també fonamentals, com són el feminisme o l'antiracisme. En aquest sentit es va realitzar la jornada sobre ecofeminisme, amb ponència inaugural de Yayo Herrero però amb tallers posteriors sobre com portar l'ecofeminisme a les nostres organitzacions i sobretot sobre com desplegar pràctiques que ens hi mantinguin.

En la línia de l'antiracisme s'ha obert un procés de diàleg amb el cercle de migracions i entitats de referència del sector per tal de veure com en l'àmbit de la distribució i comercialització agroalimentària hi pot haver perspectiva antiracista i es pot garantir accés a llocs de treball pel col·lectiu migrant.

A banda, s'han realitzat sessions que ens han connectat de ple amb l'actualitat: una sobre pagesia, en el moment en què els tractors estaven ocupant els carrers i una altra sobre aigua, en plena vivència de la sequera. Des del cercle ens ha fet tot el sentit proposar acostament a temes d'actualitat que tenen molt a veure amb el moment de crisi ecosocial i que d'una manera o altra tenen relació amb els nostres àmbits d'intervenció. I ens hi hem acostat no només per comprendre'ls sinó sobretot per veure de quina manera podem posicionar-nos-hi des del cooperativisme, quines respostes hi podem donar i quines solucions exitoses potencials tenim o ja estem oferint. Alhora també ens ha servit per aprofundir en què ñes a transició ecosocial i ens ha permès apuntar i dibuixar possibles solucions i sortides a la crisi, com pot la proposta que es fa per a la pagesia des de l'agroecologia i les comunitats hídriques.

Pel que fa a l'eix sobre sobirania alimentària un dels sectors força del cercle és la problematització de l'alimentació i de les formes d'abastiment de la ciutat de Barcelona i de la seva àrea metropolitana. Partint de la idea que la ciutat és incapaç d'alimentar-se a si mateixa amb allò que genera i que, per tant, és del tot imprescindible importar els aliments, des del cercle treballem per veure de quina manera això es pot fer seguint els principis de l'agroecologia. Hem continuat amb l'objectiu de generar una major resiliència alimentària a la ciutat i de fer passes cap a la consecució de la sobirania alimentària, posant el focus en el foment de la creació, enfortiment i escalabilitat de projectes de comercialització agroecològica als barris. Continuem pensant en les

infraestructures necessàries per a generar aquesta possibilitat: mercats, cuines comunitàries, obradors compartits, etc.

L'altra via ha estat la ja explorada i treballada l'annualitat passada de l'abastiment i les fórmules existents per desenvolupar per a una logística sostenible, respectuosa amb el medi ambient i viable econòmicament.

Al llarg de tota l'annualitat des del cercle s'han acompanyat 13 projectes, alguns d'ells amb una línia clara i que ha necessitat acompanyament per a consolidar-se (ODG, estratègia comunicativa de l'acTe), altres que han cercat en el cercle el guiatge per fer cristal·litzar la idea i estudiar-ne la viabilitat (com per exemple el projecte de la PERifèrica, de la fundació Pare Manel, la iniciativa de turisme adaptat de wheeling barcelona o el projecte WeShare de l'Associació joves i tecnologia). Cal ressaltar que hem iniciat també el que serà l'acompanyament insígnia del cercle: l'acompanyament per a desenvolupar el Pla d'Acció Ecosocial d'entitat.

